

DEPARTAMENTO DE HISTORIA

**SETEMBRO 2025- MAIO 2026
CICLO DE CONFERENCIAS. PASADOS
INCÓMODOS: GUERRA, MEMORIA E
HISTORIA**

O Grupo de Investigación HISTAGRA continuou co ciclo de conferencias PASADOS INCÓMODOS: GUERRA, MEMORIA E HISTORIA, no que participaron especialistas da historia, estudos culturais, socioloxía, xudicatura e do pensamento para analizar o pasado e a memoria, así como o seu tratamento presente.

O Grupo de Investigación HISTAGRA (<http://histagra.usc.gal>) ten como un dos seus principais obxectivos o estudo do golpe de 1936, a Guerra Civil, o franquismo e a transición política en España e neste marco de investigación se desenvolverá o ciclo de conferencias. A experiencia investigadora e profesional de cada un dos conferenciantes é contrastada o que supón compartir unha experiencia de investigación e posta en valor dun tema como é o do pasado da guerra e a memoria que segue a ser un dos vértices das políticas públicas e da investigación histórica.

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvemento Regional

RELATORXS

PRESENTACION DE PUBLICACION
DIONISIO PEREIRA GONZALEZ

La represión franquista en Alhucemas y el Rif Central durante la Guerra Civil Española

FACULTADE DE XEOGRAFÍA E HISTORIA
Mércores 17 de setembro de 2025. 19:00 h.
Aula 13

GRUPO HISTAGRA
2024-2026

CISPAC

Reseña

Dionisio Pereira é licenciado en Ciencias Económicas pola Universidade de Santiago de Compostela. Xunto con A. Martínez, Manuel González Probados e X. Castro formou o Colectivo de Historia Xerminal.. Entre 2006 e 2013 participou no proxecto Nomes e Voces das universidades galegas. Investigador especializado na historia dos movementos sociais en Galicia. Traballou no apartado de historia e da cultura marítima galega, sendo elixido primeiro presidente da Federación Galega pola Cultura Marítima e Fluvial en 1994. Forma parte do Consello Asesor do Proxecto de Investigación CENOMI: Nomes, Noms, Nombres, Izenak que está a elaborar o censo estatal de vítimas do franquismo

Relator: Dionisio Pereira

Título: A represión franquista en Alhucemas e o Rif Central durante a Guerra Civil Española

Día: 17/09/2025

Hora: 19 h.

Lugar: Facultade de Xeografía e Historia, USC

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

SÁBADO, 27
DE SETEMBRO.

PARANINFO
DA USC
E CINEMA NUMAX

17:00-18:30

Mesa redonda.
Paraninfo da USC

Magda Oranich, avogada e xornalista.
Defensora de Jon Paredes, «Txiki»

Ismael Saz, historiador e catedrático
de historia contemporánea
da Universitat de València

Jesús Rodríguez, xornalista de El País

Modera: Carmina Gustrán,
comisionada para a Celebración
dos 50 anos de España en liberdade

19:00-21:30

Proxeccións.
Cinema NUMAX

19:00. Bemvida e presentación

19:10. Proxección de curta
documental sobre os fusilamentos:
Expediente (Manuel R. Coronado /
Carlos Rodríguez, 1977, 15m)

Concha de Oro en San Sebastián

19:25-21:00. Proxección do
documental Septiembre del 75
(Adolfo Dufour, 2009, 95 min)

21:00. Conversa co público

Foto: James Rogitto

Organiza

ESPAÑA EN LIBERTAD
50 años

CISPAC

h USC

Colabora

NUMAX

Reseña

O 27 de setembro de 1975, apenas dous meses antes da morte do ditador, foron fusilados en Hoyo de Manzanares (Madrid), Barcelona e Burgos cinco militantes do FRAP e de ETA, condenados en consellos de guerra sumarísimos: José Humberto Baena, José Luis Sánchez Bravo e Ramón García Sanz (integrantes do FRAP), e Jon Paredes “Txiki” e Ángel Otaegui (membros de ETA político-militar). Entre eles atopábanse dous galegos, naturais de Vigo: José Luis Sánchez Bravo e José Humberto Baena, este último estudante de Filosofía e Letras na USC. As execucións provocaron unha forte condena internacional e puxeron de manifesto o illamento do réxime nos seus últimos días. Cúmprense así cincuenta anos da última aplicación da pena de morte en España, abolida pola Constitución de 1978 excepto en tempos de guerra, excepción eliminada definitivamente en 1995.

Relatorxs: Magda Oranich (Avogada), Ismael Saz (Historiador), Jesús Rodríguez (xornalista), Lourenzo Fernández Prieto (Historiador) e Flor Baena (Familiar de asasinado).

Modera: Carmina Gustrán (comisionada para a conmemoración dos 50 anos de España en liberdade)

Título: As derradeiras execucións da ditadura franquista: 50 anos. Feitos. Testemuños. Memoria

Día: 27/09/2025

Hora: 17 h.

Lugar: Paraninfo da USC

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvemento Regional

Reseña biográfica

Jalane Schmidt é directora do Memory Project da Iniciativa para a Democracia da Universidade de Virginia (UVA) e profesora asociada de Estudos Religiosos. Imparte cursos sobre raza, relixión e movementos de cambio social, e é autora de *Cachita's Streets: The Virgin of Charity, Race & Revolution in Cuba*, un estudo sobre a identidade nacional cubana, a relixión e os acontecementos públicos. Schmidt, académica e activista en Charlottesville (Virginia), planifica e dirixe eventos de historia pública centrados na memoria da Guerra Civil, Jim Crow e a historia afroamericana local. Foi cofundadora da campaña Monumental Justice Virginia 2019-2020, que presionou con éxito á Asemblea Xeral de Virginia para que derogase unha lei estatal centenaria que prohibía ás localidades retirar as estatuas confederadas.

Destrución de estatua do xeneral Robert E. Lee en Charlottesville, Virginia

“Memoria histórica, espazo público, e guerra civil: unha perspectiva desde os Estados Unidos”

FACULTADE DE XEOGRAFÍA E HISTORIA
Luns 17 de novembro de 2025. 16:00 h.
Aula 14

GRUPO HISTAGRA
2025-2026

Relatora: Jalane Schmidt (University of Virginia)

Título: “Memoria histórica, espazo público, e guerra civil: unha perspectiva desde os Estados Unidos”

Día: 17/11/2025

Hora: 16 h.

Lugar: Facultade de Historia.

Financiado con:

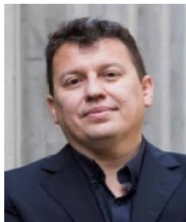

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvemento Regional

Reseña biográfica

Miguel Ángel do Arco Blanco é catedrático de Historia Contemporánea na Universidade de Granada. Centrou as súas investigacións na guerra civil, a posguerra e o fascismo, abordando temas como as actitudes políticas, a represión, a memoria ou a fame negra franquista. Os seus traballos apareceron en revistas científicas nacionais e internacionais como Journal of Contemporary History, European History Quarterly, Contemporary European History, Ayer, Historia Agraria ou Historia Social. Entre as súas obras máis destacadas, sinalar: Los años del hambre. Historia y memoria de la posguerra franquista (2020), (xunto a Peter Anderson) Franco's Famine. Malnutrition, Disease and Starvation in Post-Civil War Spain (2021), a monografía Cruces de Memoria y Olvido. Los monumentos a los caídos de la guerra civil española (1936-2021) (2022). A súa última publicación é, La hambruna española (2025)

La hambruna silenciada del franquismo

Sede Afundación da Rúa do Vilar, 19
Luns 9 de febreiro de 2026. 19:30 h.

ORGANIZAN: GRUPO HISTAGRA E ATENEOS DE SANTIAGO
2025-2026

Relator: Miguel Ángel del Arco (UdG)

Título: La hambruna silenciada del franquismo

Día: 09/02/2026

Hora: 19 h.

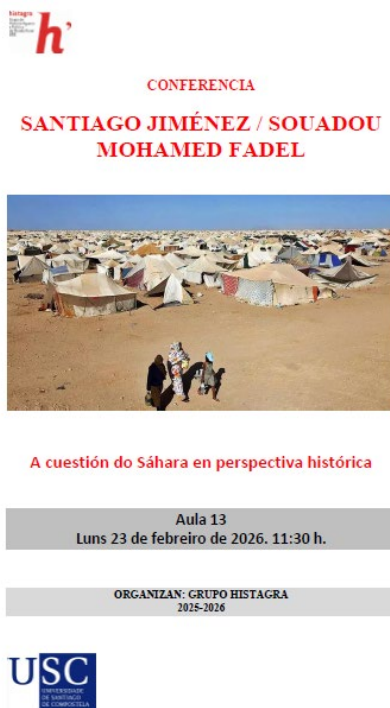
Lugar: Ateneo de Santiago

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

Reseña

Santiago Jiménez é profesor xubilado de Historia da USC e membro de OUIISO, Observatorio Galego para o Sáhara e Colectivo Al-Dabarán. O **Observatorio Académico Internacional del Sáhara Occidental (OUIISO)** ten como obxectivo producir e intercambiar coñecementos sobre as dinámicas históricas, sociais, económicas e políticas no Sáhara Occidental e na poboación saharauí, incluíndo a súa diáspora. O **Observatorio Galego para ou Sahara Occidental** é unha entidade centrada en visibilizar, analizar e defender a causa saharauí desde Galicia, a miúdo vinculada ao labor de monitorización do conflito e a situación dos dereitos humanos no territorio. Souadou Mohamed Fadel naceu nun campo de refuxiados de El Aiún, no deserto do Sahara, e viviu o que é pertencer a unha nación sen Estado —a República Árabe Saharauí Democrática, que non acaba de ser recoñecida pola ONU. Vicve en Lugo onde chegou coa súa familia

Relatorxs: Santiago Jiménez e Souadou Mohamed Fadel

Título: A cuestión do Sáhara en perspectiva histórica

Día: 23/02/2026

Hora: 11:30 h.

Lugar: Facultade de Historia.

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvemento Regional

CONFERENCIA
FERNANDO PERLATTO (UNIVERSIDADE FEDERAL DE
JUIZ DE FORA, BRASIL)

Disputas na justiça de transição e na memória da
ditadura no Brasil recente

Aula 13, Faculdade de Xeografía e Historia
Martes 3 de marzo de 2026. 11:30 h.

ORGANIZA: GRUPO HISTAGRA
CICLO PASADOS INCOMODOS
2025-2026

Reseña

Relator: Fernando Perlatto

Título: Disputas na justiça de transição e na memória da ditadura no Brasil recente

Día: 03/03/2026

Hora: 11:30

Lugar: Facultade de Historia.

Fernando Perlatto é Professor do Departamento de História e do Programa de Pós-Graduação em História da Universidade Federal de Juiz de Fora (UFJF). É Doutor em Sociologia pelo Instituto de Estudos Sociais e Políticos (IESP-UERJ), com estágio doutoral na New York University. É Bolsista de Produtividade do CNPQ, atuando principalmente nas seguintes temáticas: justiça de transição, usos públicos do passado, ditadura e democracia no Brasil. É Diretor do Instituto de Ciências Humanas da UFJF.

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

CONFERENCIA-MESA DE DEBATE
Alfonso Tellado, Xesús Vega, Manuel Dios, Margarita Ledo,
Luís Burgos, Carlos Núñez, Sari Alabau

Ferrol, 10 de marzo de 1972

**Mesa redonda: Antifranquismo, os e as
protagonistas II**

Aula 10, Facultade de Xeografía e Historia
Venres 17 de abril de 2026. 11:00 h.

ORGANIZA: GRUPO HISTAGRA
CICLO PASADOS INCOMODOS
2025-2026

Actividade enmarcada na materia de 3º curso do grao de Historia: Historia Contemporánea de
España. 2.º XX

Relatorxs: Alfonso
Tellado, Xesús Vega,
Manuel Dios, Margarita
Ledo, Luís Burgos

Título: Mesa redonda:
Antifranquismo, os e as
protagonistas II

Día: 17/04/2026

Hora: 11:00

Lugar: Facultade de
Historia.

Reseña

Mesa de debate con
protagonistas do
antifranquismo, nos últimos
anos da ditadura: Alfonso
Tellado (Sindicalista, Ferrol),
Xesús Vega (MC, Santiago),
Manuel Dios, PTE, Santiago),
Margarita Ledo (UPG e AN-PG,
Portugal), Luís Burgos (PTE,
Sindicalista, Ferrol), Carlos
Núñez (PCE, Vigo), Sari Alabau
(PCE, Ferrol)

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

CONFERENCIA
ROSA Mª PARDO SANZ (UNED)

Estados Unidos y la España franquista en la Guerra
Fría: entre la americanización y el
antiamericanismo

Aula 14, FACULTADE DE XEOGRAFÍA E HISTORIA
Xoves 23 de abril de 2026. 13 h.

ORGANIZA: GRUPO HISTAGRA
CICLO PASADOS INCOMODOS DE HISTAGRA
2025-2026

Relatora: Rosa Mª Pardo Sanz

Reseña

Título: Estados Unidos y la España franquista en la Guerra Fría: entre la americanización y el antiamericanismo

Día: 23/04/2026

Hora: 13:00

Lugar: Facultade de Historia.

Rosa Mª Pardo Sanz é Doutora pola UNED coa tese América Latina na política exterior española 1939-1945. Actualmente é profesora titular do Departamento de Historia Contemporánea da UNED. Tras un primeiro libro sobre a política española en América Latina, 1939-1945, escribiu numerosos artigos e capítulos de libros sobre distintos aspectos da política exterior española no século XX e a influencia internacional na modernización das políticas españolas (FAO).

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

Sesión II
Conversacións transatlánticas sobre memoria e historia
Diálogos entre España e Arxentina

Emilio Crenzel:
Pensar los 30.000. Qué sabíamos sobre los desaparecidos durante la dictadura y qué ignoramos todavía

Facultade de Xeografía e Historia
Aula de Mestrado de Historia Contemporánea
Xoves 7 de maio de 2026. 19:00 h.

ORGANIZAN: GRUPO HISTAGRA e Proyecto VIOLENCIA, DELINCUENCIA Y CONFLICTIVIDAD EN TIEMPOS DE PAZ Y DE GUERRA EN EL MUNDO RURAL (PID2014-125202-B3-00)
CICLO PASADOS INCÓMODOS 2025-2026

Relator: Emilio Crenzel

Reseña

Título: Conversas atlánticas sobre memoria e historia. Diálogos entre España e Arxentina. Presentación Libro pensar los 30.000. Qué sabíamos sobre los desaparecidos durante la dictadura y qué ignoramos todavía

Día: 07/05/2026

Hora:

Lugar: Facultade de Historia.

Emilio Crenzel é sociólogo e doutor en Ciencias Sociais pola Universidade de Bos Aires. É investigador principal do Conicet e profesor na carreira de Socioloxía da Facultade de Ciencias Sociais da Universidade de Bos Aires. É autor do *Tucumanazo* (1997 e 2014), *Memorias enfrentadas. El voto a Bussi en Tucumán* (2001) e, en Siglo XXI, *La historia política del Nunca Más. La memoria de las desapariciones en la Argentina*, que foi traducido ao inglés, francés, italiano e portugués. Participou na edición do volume *Historia y memoria de la represión contra los trabajadores en la Argentina. Consentimiento, oposición y vida cotidiana* (2022). A súa última publicación é, *Pensar los 30.000. Qué sabíamos sobre los desaparecidos durante la dictadura y qué ignoramos todavía*

Financiado con:

ESCOLMA DE FOTOGRAFÍAS

RELATORIO DE DIONISIO PEREIRA

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

MESA REDONDA: AS DERRADEIRAS EXECUCIÓNS DA DITADURA

SÁBADO, 27
DE SETEMBRO.

PARANINFO
DA USC
E CINEMA NUMAX

AS DERRADEIRAS
EXECUCIÓNS
DA DITADURA
FRANQUISTA:
50 ANOS

FEITOS.
TESTEMUÑOS.
MEMORIA

17:00-18:30

**Mesa redonda.
Paraninfo da USC**

Magda Oranich, avogada e xornalista.
Defensora de Jon Paredes, «Txiki»

Ismael Saz, historiador e catedrático
de historia contemporánea
da Universitat de València

Jesús Rodríguez, xornalista de El País

Modera: **Carmina Gustrán**,
comisionada para a Celebración
dos 50 anos de España en liberdade

19:00-21:30

**Proxeccións.
Cinema NUMAX**

19:00. Benvida e presentación

19:10. **Proxección da curta
documental sobre os fusilamentos:
Expediente** (Manuel R. Coronado /
Carlos Rodríguez, 1977, 15m)
Concha de Oro en San Sebastián

19:25-21:00. **Proxección do
documental *Septiembre del 75***
(Adolfo Dufour, 2009, 95 min)

21:00. Conversa co público

Organizan

Colabora

NUMAX

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvemento Regional

RELATORIO DE JALANE SCHMIDT

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE MIGUEL ÁNGEL DEL ARCO

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE SANTIAGO JIMÉNEZ E SOUADOU MOHAMED FADEL

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE FERNANDO PERLATTO

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE ALFONSO TELLADO, XESÚS VEGA, MANUEL DIOS, MARGARITA LEDO, LUÍS BURGOS

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE ROSA Mª PARDO SANZ

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional

RELATORIO DE EMILIO CRENZEL

Financiado con:

UNIÃO EUROPEIA

Fundo Europeu de
Desenvolvimento Regional